

Danuta Seroka

WŁOŚNICA W 1996 ROKU

W opracowaniu wykorzystano dane sprawozdawcze zawarte w formularzu Mz-56, informacje z dochodzeń epidemiologicznych w ogniskach włośnicy nadesłane przez Wojewódzkie Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne oraz materiały opracowane przez B. Wojtonia i M. Różyckiego z Państwowego Instytutu Weterynarii w Puławach, nadesłane na posiedzenie Komisji Epidemiologicznej w dniu 8 kwietnia 1997 roku.

W 1996 roku zarejestrowano w Polsce w 11 województwach łącznie 41 przypadków włośnicy ludzi (tabela I). W 1996 roku nie zanotowano zgonów ludzi na włośnicę. Szczegółowe dane o zachorowaniach na włośnicę w 1996 roku zawierają tabele II, III i IV.

Wśród 41 chorych – w 4 przypadkach chorowały dzieci do 14 lat, hospitalizowano 33 osoby; przeważał lekki i średnio-ciężki przebieg zachorowań.

Pod względem liczby zachorowań jest to najkorzystniejsza sytuacja w okresie ostatniego pięciolecia: kolejno w latach 1992–1996 chorowało na włośnicę 711, 89, 117, 85 i 41 osób. W 1996 roku przeważały ogniska typu rodzinnego, w których (średnio) chorowała co czwarta narażona osoba, co sugeruje, że spożyte mięso nie było masywnie zakażone.

Wydaje się to potwierdzać wcześniejsze obserwacje, że zawodzą metody trichinoskopii w przypadku niewielkiej inwazji włośnia w mięsie spożywanym.

Tabela I. Włośnica ludzi w Polsce w roku 1996.

Rejestracja zachorowań w formularzu MZ-56

Województwo	Liczba zachorowań w kwartale				Razem
	I	II	III	IV	
Białostockie	3	10	–	1	14
Bydgoskie	–	–	–	7	7
Koszalińskie	–	–	4	–	4
Łódzkie	1	–	–	–	1
Olsztyńskie	2	–	–	–	2
Opolskie	–	–	1	–	1
Poznańskie	1	–	1	–	2
Skierniewickie	–	1	–	–	1
Suwalskie	–	4	–	3	7
Szczecińskie	–	–	1	–	1
Toruńskie	1	–	–	–	1
Razem	8	15	7	11	41

Tabela II. Włośnica ludzi w Polsce w 1996 roku. Źródła zakażenia

Województwo	Kwartał	Liczba ognisk	Liczba pojedynczych zachorowań	Liczba narażonych osób	Liczba chorych osób	Zwierzę, którego mięso było źródłem zakażenia	Badanie poubojowe tuszy w kierunku włośni – metoda	Rodzaj wyrobu, który był przyczyną zakażenia	Miejsce wprowadzenia wyrobu do obrotu
Białostockie	I	1	–	9	3	świnia	nie badana	mięso i kielbasa	wyrób własny, targ
	II	3	–	14	10	dzik świnia świnia	nie badana ujemne, met. trichinoskopii ujemne, metoda wytrawiania	tatar mięso mięso	wyrób własny wyrób własny wyrób własny
	IV	–	1	<20	1	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono
Bydgoskie	IV	1	–	9	7	dzik	nie badana	mięso, kielbasa	wyrób własny
Koszalińskie	II	1	–	36	4	świnia	nie badana	mięso, kielbasa	wyrób własny
Łódzkie	I	–	1	3	1	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono
Olsztyńskie	I	1	–	26	2	dzik	ujemne, metoda trichinoskopii	kielbasa	wyrób własny
Opolskie	I	–	1	4	1	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono
Poznańskie	I	–	1	4	1	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono	nie ustalono
	III	–	1	?	1	świnia	ujemne, met. trichinoskopii i wytrawiania	mięso, kielbasa	wyrób własny
Skierniewickie	II	–	1	2	1	nie ustalono	nie ustalono	tatar, mięso mielone	bufet
Suwalskie	II	2	–	11	4	świnia świnia	ujemne, met. trichinoskopii i wytrawiania ujemne – metoda trichinoskopii	mięso (badane) oraz wędliny (nie badane) tatar	wyrób własny oraz sklep (wędliny) wyrób własny
	IV	1	–	4	3	świnia	ujemne, met. trichinoskopii	mięso, wędliny	wyrób własny
Szczecińskie	III	–	1	3	1	nie ustalono	nie ustalono	mięso, wędliny	sklep mięsny
Toruńskie	I	–	1	19	1	dzik	ujemne, met. trichinoskopii i wytrawiania	mięso na kielbasę	wyrób własny
Razem		10	8	164	41				

Tabela III. Włośnica ludzi w Polsce w 1996 roku. Dane o chorych

Województwo	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci do 14 lat	Miasto	Wieś	Liczba hospitalizowanych	Przebieg kliniczny
Białostockie	8	5	1	4	10	8	lekki, średnio-ciężki
Bydgoskie	3	3	1	-	7	7	lekki, średnio-ciężki
Koszalińskie	2	2	-	-	4	3	lekki, średniociężki
Łódzkie	-	-	1	1	-	1	bezobjawowy
Olsztyńskie	-	2	-	-	2	2	średnio-ciężki
Opolskie	-	1	-	1	-	1	średnio-ciężki
Poznańskie	-	2	-	1	1	2	średnio-ciężki
Skierniewickie	1	-	-	1	-	1	ciężki
Suwalskie	2	4	1	3	4	6	lekki, średnio-ciężki
Szczecińskie	-	1	-	-	1	1	średnio-ciężki
Toruńskie	-	1	-	1	-	1	lekki
Razem	16	21	4	12	29	33	

Tabela IV. Włośnica ludzi w Polsce w 1996 roku. Laboratoryjne metody potwierdzenia rozpoznania

Województwo	Liczba chorych	Rodzaj badania
Białostockie	14	ELISA (IgG), morfologia
Bydgoskie	7	ELISA (IgG), morfologia, obecność włośni w spożytym pokarmie
Koszalińskie	4	ELISA (IgG), morfologia, obecność włośni w spożytym pokarmie
Łódzkie	1	ELISA (IgG)
Olsztyńskie	2	ELISA (IgG), morfologia
Opolskie	1	ELISA (IgG), biopsja mięśnia
Poznańskie	2	ELISA (IgG), biopsja mięśnia, badania koproskopowe
Skierniewickie	1	ELISA (IgG), biopsja mięśnia
Suwalskie	7	ELISA (IgG), obecność włośni w spożytym pokarmie
Szczecińskie	1	ELISA (IgG)
Toruńskie	1	odczyn immunofluorescencji (If)
Razem	41	

Główną metodą diagnostyczną jest metoda wytrawiania (zgodnie z wymaganiami norm EU); metoda trichinoskopii jest stosowana jedynie w małych punktach uboju i w przypadku ubojów gospodarczych.

Liczba zachorowań ludzi w mniejszym stopniu ilustruje stopień zagrożenia kraju włośnicą niż liczba i terytorialne rozprzestrzenienie ognisk i pojedynczych zachorowań. Dane z tego zakresu zawiera tabela V.

Ogniska włośnicy kolejno pojawiają się w ciągu kilku lat na terenie województw: białostockiego, bydgoskiego, koszalińskiego, legnickiego, olsztyńskiego, poznańskiego, radomskiego, słupskiego i suwalskiego co świadczy (szczególnie w województwach północnych) o „gotowości” epidemicznej włośnicy w przypadku jakichkolwiek większych zaniedbań w organizacji lub metodyce badania mięsa.

Tabela V. Włośnica ludzi w Polsce w latach 1992-1996

Województwo	Liczba ognisk ¹⁾	Liczba zach. w ogniskach	Liczba pojedynczych zachorowań	Spożywano zakazane mięso			Poubojowe badanie mięsa z wynikiem ujemnym
				świni	dzika	nie ustalono	
Warszawskie	3	21	6	3	1	-	1
Białsko-podlaskie	1	2	-	1	-	-	-
Białostockie	15	61	14	16	5	4	4
Bydgoskie	3	30	-	1	2	-	-
Ciechanowski	1	5	-	-	1	-	-
Gdańskie	3	241	-	1	1	1	1
Gorzowskie	2	236	3	2	-	-	-
Katowickie	-	-	1	-	-	1	-
Kieleckie	1	2	1	2	-	-	-
Koszalińskie	5	87	2	6	-	1	-
Krośnieńskie	1	5	3	4	-	-	-
Legnickie	3	18	-	3	-	-	-
Leszczyńskie	1	18	-	1	-	-	-
Łomżyńskie	2	15	3	2	-	-	1
Łódzkie	-	-	1	-	-	1	-
Olsztyńskie ²⁾	6	90	5	-	5	1	1
Opolskie	1	5	1	1	-	1	-
Ostrołęckie	1	4	-	1	-	-	-
Piłskie	1	29	-	-	1	-	-
Płockie	1	4	-	1	-	-	-
Poznańskie	5	67	2	6	-	1	3
Radomskie	4	12	7	6	-	1	1
Siedleckie	-	-	3	2	-	1	-
Sieradzkie	-	-	1	1	-	-	-
Skierniewickie	-	-	1	-	-	1	-
Słupskie	2	13	2	1	1	1	-
Suwalskie	6	28	2	6	1	1	5
Szczecińskie	-	-	1	-	-	1	-
Toruńskie	2	7	3	2	2	2	2
Wrocławskie	-	-	1	-	1	-	-
Wrocławskie	1	2	1	1	-	-	-
Zamojskie	-	-	1	1	-	-	-
Zielonogórskie	-	-	1	1	-	-	-
Razem	71	1 002	66	72	21	19	19

¹⁾ Dwa zachorowania i powyżej

²⁾ 1 zgon

Według informacji PIWet. intensywność inwazji włośnicy w Polsce w populacji świń w latach 1985-1995 wynosiła średnio 0,002516%, a w populacji dzików 0,375%; w pasie województw północnych włośnica dzików osiąga 0,5%. W roku 1996 stwierdzono włośnicę u 172 świń wśród 17 547 442 badanych tusz.

W naszych warunkach ekologicznych bardzo istotnym wektorem dla włośnica krętego są szczury oraz mięso padłych dzikich zwierząt służące jako karma.

Badania w latach 70 wykazały inwazję włośni u 1,3% lisów i ponad 7% – u wilków i borsuków.

Procesu szerzenia się włośnicy w Polsce nie można rozpatrywać w oderwaniu od sytuacji w krajach sąsiadujących, szczególnie na Litwie, Białorusi i Ukrainie, gdzie zarażenie dzików sięga 20% populacji.

Dzikię zwierzęta przenoszą się bowiem z terytorium jednego kraju do drugiego.

W przedstawionej sytuacji wciąż aktualna jest potrzeba ścisłego nadzoru nad organizacją i metodami poubojowego badania mięsa w kierunku włośnicy oraz szerokiej informacji dla społeczeństwa o zdrowotnych skutkach spożywania nie badanego mięsa.